

การปรับตัวและเตรียมการของนักศึกษามหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน 2558
Adaptabilities and preparation of university students Northeast
to enter ASEAN Community 2015

ดร.ถวิล ลดาวัลย์¹

Dr.Tawil Ladawan

ดร.วิมลพร สุวรรณแสนทวี²

Dr. Vimonporn Suwanseantavee

ปิยรัตน์ เทียงภักดี³

Piyarat Thiangpak

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2558

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการปรับตัวและเตรียมการของนักศึกษามหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน 2) เพื่อเปรียบเทียบการปรับตัวและการเตรียมการของนักศึกษามหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา หลักสูตรที่ศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา 3) เพื่อศึกษาและรวบรวมข้อเสนอแนะของนักศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือในการปรับตัวและเตรียมการในการเข้าร่วมประชาคมอาเซียน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยมีจำนวนทั้งสิ้น 410 คน โดยแยกเป็นระดับปริญญาตรี 284 คน ระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 130 คนโดยใช้หลักร้อยละเป็นเกณฑ์ในการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) มีค่า IOC ระหว่าง 0.80-1.00 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ(%) ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) t-test (Independent) และ F-test (One-Way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

1. การปรับตัวและเตรียมการของนักศึกษามหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยภาพรวมมีการปรับตัวและเตรียมการอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีการปรับตัวและเตรียมการสูงสุด ได้แก่ ด้านการเตรียมด้านลักษณะนิสัย รองลงมาคือ ด้านการเตรียมตนเองด้านการเรียนรู้ ด้านการรู้จักตนเอง ด้านการเตรียมตนเอง ด้านแนวคิดและทัศนคติ ด้านติดตามข้อมูลข่าวสารความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุดคือด้านการสร้างโอกาสในการเพิ่มพูนสมรรถนะในตน

^{1,2,3} บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

2. ผลการเปรียบเทียบการปรับตัวและเตรียมการของนักศึกษา พบว่า 1) นักศึกษาระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษามีการปรับตัวและเตรียมการแตกต่างกันในด้านการรู้จักตนเอง ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกับนักศึกษาเพศชายเพศหญิง ซึ่งมีการปรับตัวและเตรียมการไม่แตกต่างกัน 2) นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเอก หลักสูตรปริญญาโทและ ป.บัณฑิต (วิชาชีพครู) มีการปรับตัวและเตรียมตนเองด้านแนวคิดและทัศนคติ และด้านการรู้จักตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะของนักศึกษามหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือในการปรับตัวและเตรียมการในการเข้าร่วมประชาคมอาเซียนมีดังนี้ 1) มหาวิทยาลัยควรส่งเสริมสนับสนุนอาจารย์สอนหรือคอยแนะนำนักศึกษาในองค์ประกอบในด้านลักษณะนิสัยและด้านการเรียนรู้ให้กับนักศึกษาให้ดียิ่งขึ้นไปอีก 2) มหาวิทยาลัยควรส่งเสริมอาจารย์กระตุ้นให้นักศึกษาได้เตรียมความพร้อมที่จะเข้าไปทำงานในประเทศอาเซียนเพิ่มมากขึ้น 3) มหาวิทยาลัยควรเปิดหลักสูตรระยะสั้นเพิ่มเติม สอนภาษาของกลุ่มประชาคมอาเซียนให้กับนักศึกษา 4) อาจารย์ในมหาวิทยาลัยควรเพิ่มเติมความรู้แก่นักศึกษาให้มีความรู้ เข้าใจในประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของกลุ่มสมาชิกเพื่อนบ้านและได้เรียนรู้สังคมอาเซียน 5) มหาวิทยาลัยควรจัดหาตลาดแรงงานในประเทศสมาชิกอาเซียนให้แก่นักศึกษา โดยจัดหาข่าวสารต่าง ๆ มาติดบอร์ดแนะนำนักศึกษาเป็นประจำ 6) มหาวิทยาลัยควรทำ MOU สร้างเครือข่ายกับมหาวิทยาลัยเพื่อนบ้าน เพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้มีโอกาสเข้าไปศึกษาในประเทศสมาชิกอาเซียนได้ง่ายขึ้น 7) มหาวิทยาลัยควรเปิดศูนย์ภาษาอาเซียน (ASEAN Languages Center) เพื่อให้นักศึกษาได้ใช้หรือพัฒนาตนเองตลอดเวลา

คำสำคัญ : 1. การปรับตัวและการเตรียมการ 2. ประชาคมอาเซียน

ABSTRACT

The Objectives of this research were 1) to study 2) to compare and 3) to seek guidelines for NEU students in their adaptabilities and preparations to compare ASEAN Community in 2015. The sample group of 410 persons consisted of 284 undergraduates and 130 graduate students chosen by percentage, mean, S.D., standard, t-test (Independent) and F-test (One-Way ANOVA). Collect the data were analyzed by percentage, mean, t-test and F-test.

1. On the whole the adaptabilities and preparations of NEU students to enter ASEAN Community were rated high. By aspects, listed in the high –low order, it was found that the highest practice was in habit followed by learning, self – awareness and antitheses. The lowest practice was in the aspect of increasing own capabilities.

2. In comparison, the following were found:

2.1 No difference was found between undergraduates and graduates as well as sex of students in their adaptabilities and preparations to enter ASEAN community in

2015. Exception is only the aspect of aspect of self-awareness in which undergrads and graduates rated differently.

2.2 In community the adaptabilities and preparations of students at the masters, and doctorate and graduate teachers certificates, a difference the 0.05 level of statistical significance was found in the aspect of self-awareness. In other aspects, there was no difference.

3. As for the recommendations, the following were found: 1) the NEU should Increase teaching or prompting on habit formation and learning; 2) help to prepare students for working in other ASEAN countries;3) short courses on ASEAN community should be organized; 4) NEU teachers should increase teaching students on the history and culture of ASEAN member countries : 5) job market bulletin should be made to inform students of job opportunities in other ASEAN countries: 6) MOU's between NEU and other universities in ASEAN countries should be sought to facilitate further cooperation: 7) ASEAN language center should be set up at NEU for students convenient access.

Keywords : 1. Adaptabilities and Preparations 2. ASEAN Community

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

เนื่องด้วยมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้มีประวัติการพัฒนาศาสนาอันยาวนานเริ่มตั้งแต่วันที่ 8 มีนาคม 2531 ที่ได้รับใบอนุญาตจากทบวงมหาวิทยาลัยในนามวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (North Eastern Collage - NEC) ต่อมา เมื่อวันที่ 27 ธันวาคม 2542 ได้รับใบอนุญาตให้เปลี่ยนประเภทของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเป็น “มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” (North Eastern University - NEU) และหลังจากนั้นได้มีการพัฒนามหาวิทยาลัยมาเป็นลำดับโดยมิได้หยุดยั้งภายใต้กรอบการรับผิดชอบของสถาบันอุดมศึกษาครบทุกด้าน ได้แก่ ด้านการผลิตบัณฑิต ด้านการวิจัย ด้านการบริหารวิชาการ และด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังได้ผนวกภารกิจหน้าที่เพิ่มอีก คือ ด้าน “การผลิตบัณฑิตระดับปริญญาตรีและพัฒนาสังคม” เนื่องด้วยที่ประชุมของกรรมการบริหารมหาวิทยาลัยและที่ประชุมสภามหาวิทยาลัยเห็นชอบให้มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนืออยู่ในกลุ่ม “ข (2)” ซึ่งเป็นสถาบันที่เน้นการผลิตบัณฑิตระดับปริญญาตรีและพัฒนาสังคม

ในปัจจุบัน (พ.ศ.2557) มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้ดำเนินการเรียนการสอนใน 8 คณะวิชา ประกอบด้วย 1) คณะคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ 2) คณะนิติศาสตร์ 3) คณะนิเทศศาสตร์ 4) คณะบริหารธุรกิจ 5) คณะวิศวกรรมศาสตร์ 6) คณะเศรษฐศาสตร์ 7) คณะสังคมศาสตร์ และ 8) คณะบัณฑิตวิทยาลัย (มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 2557, หน้า 128)

คณะวิชา ลำดับที่ 1-7 ได้เปิดการเรียนการสอนถึงระดับปริญญาตรี ส่วนคณะลำดับที่ 8 ได้ เปิดการเรียนการสอนระดับ ป.บัณฑิตและระดับปริญญาโท (บร.ม.,ร.ป.ม.และ ศษ.ม.) และระดับปริญญาเอก

(ปร.ด. การบริหารการศึกษา, บร.ด. การบริหารธุรกิจ และ D.Sc. การจัดการธุรกิจบริการระหว่างประเทศ) และในปีการศึกษา 2557 นี้อยู่ในระหว่างการขอเปิดหลักสูตรระดับปริญญาโท 1 หลักสูตร คือ ศษ.ม.หลักสูตรและการสอน และระดับปริญญาเอกเพิ่มขึ้นอีก 1 หลักสูตร คือ หลักสูตร ปร.ด. (รัฐประศาสนศาสตร์)

ดังนั้น จึงเห็นได้ชัดเจนว่า ตลอดระยะเวลากว่า 25 ปี ที่สถาบันการศึกษาเอกชนแห่งนี้ได้ทุ่มเทพลังความรู้ความสามารถและศักยภาพทั้งปวงในการช่วยเหลือประเทศชาติทางด้านการให้การศึกษาบรมแก่เยาวชนและผู้สนใจศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง แต่อย่างไรก็ตามเป็นที่ประจักษ์ชัดว่า ในปีการศึกษา 2558 นี้ ประเทศไทยจะต้องก้าวสู่ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) โดยประเทศสมาชิกทั้ง 10 ประเทศ ได้ร่วมกันกำหนดกติกาในการอยู่ร่วมกันเรียกว่า “กฎบัตรอาเซียน” (ASEAN Charter) ซึ่งถือว่าเป็นรัฐธรรมนูญสำหรับประเทศสมาชิกเป็นกติกาในการอยู่ร่วมกัน ทำให้ประชาคมอาเซียนมีความเหนียวแน่นทางการเมือง มีการรวมตัวกันทางเศรษฐกิจ และมีความรับผิดชอบทางสังคม ประชาคมอาเซียนจะยึดมั่นในหลักการแห่งประชาธิปไตย หลักนิติธรรม และธรรมาภิบาล การเคารพและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน กฎบัตรของประชาคมอาเซียนประกอบด้วย 3 เสาหลัก คือ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political Security - APSC) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community - AEC) และประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community - ASCC) ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อประเทศไทย โดยเฉพาะในเรื่องการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารระหว่างประเทศสมาชิกและการเคลื่อนย้ายทุนมนุษย์ที่มีคุณวุฒิวิชาชีพเสาหลักของความร่วมมือและการรวมตัวกัน (กรรมาอาเซียน, กระทรวงการต่างประเทศ, 2552, หน้า 10)

1. ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political Security Community - APSC) เพื่อให้ประชาชนในอาเซียนอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขและปราศจากภัยคุกคามจากด้านการทหารและคุกคามในรูปแบบใหม่ เช่น ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งจะมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมากมาย นับตั้งแต่กระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงสาธารณสุข และทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงปลอดภัยของชีวิตมนุษย์ เช่น การมีอากาศบริสุทธิ์หายใจสิทธิมนุษยชน เป็นต้น

2. ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community - AEC)อาเซียนมีประชากรประมาณ 570 ล้านคน หากมีความร่วมมือเศรษฐกิจจะกลายเป็นตลาดใหญ่ที่สามารถแข่งขันกับกลุ่มประเทศอื่นๆ ได้ เช่น สหภาพยุโรป และประเทศที่มีบทบาทสำคัญในภูมิภาคเอเชีย เช่น จีน และอินเดีย ความร่วมมือของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะทำให้อาเซียนเป็นทั้งตลาดและเป็นฐานการผลิตร่วมกัน โดยมีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน และแรงงานฝีมือ (Skilled labors) อย่างเสรีมากขึ้น รวมทั้งมีการเชื่อมโยงเส้นทางหลวงให้มีมาตรฐานเดียวกันเพื่ออำนวยความสะดวกแก่การค้า การท่องเที่ยว และการขนส่งสินค้าระหว่างประเทศอาเซียนด้วยกัน และกับประเทศใกล้เคียงอื่นๆ

3. ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community - ASCC) มุ่งหวังให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ มีสิ่งแวดล้อมที่ดีและมีความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกัน เน้นการสอนความรู้ความเข้าใจระหว่างประเทศสมาชิก โดยกำหนดกิจกรรมความร่วมมือที่มี “ประชาชนเป็นศูนย์กลาง” ได้แก่ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การคุ้มครองและสวัสดิการสังคม สิทธิและความยุติธรรม

ทางสังคม ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม การสร้างอัตลักษณ์อาเซียน การลดช่องว่างทางการพัฒนา สร้างประชาคมที่เอื้ออาทรและแบ่งปัน (Creating a Caring and Sharing Community)

ข้อกำหนดตามกฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) ดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อประเทศไทยหลายด้าน โดยเฉพาะความร่วมมือที่ใกล้ชิดกันยิ่งขึ้นของสมาชิกประชาคมอาเซียน ซึ่งจะเป็นผลประโยชน์ของประชาชนในชาติทั้งด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม นำไปสู่ความเข้มแข็งของประชาคมอาเซียนและความสามารถในการแข่งขันกับประเทศในภูมิภาคอื่นๆ ของโลก

เนื่องจากผู้วิจัยเห็นว่านักศึกษาไม่ค่อยกระตือรือร้นที่จะแสวงหาความรู้ในด้านภาษาของเพื่อนบ้าน ด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรม การเมือง การปกครองเท่าที่ควร พร้อมทั้งได้สอบถามโดยการออกแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ซึ่งทำให้ทราบว่านักศึกษามีความสนใจในระดับอาเซียนค่อนข้างน้อย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสถานการณ์การปรับตัว และเตรียมการของนักศึกษามหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในปี 2558 นี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลเบื้องต้น เสนอแนะต่อผู้ส่วนเกี่ยวข้องและมหาวิทยาลัยต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาการปรับตัวและเตรียมการของนักศึกษามหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

2.2 เพื่อเปรียบเทียบการปรับตัวและการเตรียมการของนักศึกษามหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา

2.3 เพื่อศึกษาและรวบรวมข้อเสนอแนะของนักศึกษามหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือในการปรับตัวและเตรียมการในการเข้าร่วมประชาคมอาเซียน

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 นักศึกษาที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการปรับตัวและเตรียมการของนักศึกษามหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน แตกต่างกัน

3.2 นักศึกษาที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการปรับตัวและเตรียมการของนักศึกษามหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนแตกต่างกัน

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

4.1 ได้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการปรับตัวและเตรียมการที่เป็นประโยชน์ต่อนักศึกษามหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือในการก้าวเข้าสู่การเข้าร่วมประชาคมอาเซียน ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

4.2 ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อมหาวิทยาลัยในการที่จะแก้ไข/ปรับปรุงหลักสูตรและกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาในการเข้าร่วมประชาคมอาเซียน

5. วิธีดำเนินการวิจัย

5.1 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาของมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาที่ 2/2557 จำแนกเป็นระดับปริญญาตรี จำนวน 2,763 คน และระดับบัณฑิตศึกษา จำนวน 431 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 3,194 คน ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้หลักร้อยละ (%) ในระดับปริญญาตรีซึ่งประชากรเป็นนักศึกษา ระดับปริญญาตรีที่มีลักษณะเหมือนกัน (Homogenous) ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ร้อยละ (%) ขั้นต่ำของระดับนี้ คือ 10 % ส่วนระดับบัณฑิตศึกษาซึ่งมีนักศึกษาหลายหลักสูตร ประชากรมีความหลากหลายแตกต่างกันทั้งโดยฐานะทางสังคมและหน้าที่การงาน (Heterogeneous) ผู้วิจัยจึงกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ร้อยละ (%) ขั้นสูงสุดของระดับบัณฑิตศึกษาเป็น 30% (ทิพยา กิจวิจารณ์, 2552, หน้า 35-36) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 410 คน

5.2 ขอบเขตของเนื้อหา ประกอบด้วย องค์ประกอบในการปรับตัว และเตรียมการในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน 6 ด้าน ได้แก่ 1) การเตรียมด้านลักษณะนิสัย 2) การสร้างโอกาสในการเพิ่มพูนสมรรถนะในตนเอง 3) การเตรียมตนเองด้านแนวคิดและทัศนคติ 4) การเตรียมตนเองด้านการเรียนรู้ 5) การติดตามข้อมูลข่าวสารความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน และความรู้ที่เกี่ยวข้องกับประเทศเพื่อนบ้านอีก 9 ประเทศ และ 6) ด้านการรู้จักตนเอง

5.3 วิธีดำเนินการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 8 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบ (Conceptual Framework)

ขั้นตอนที่ 2 สร้างเครื่องมือ ลักษณะเครื่องมือเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) เพื่อสอบถามนักศึกษาเกี่ยวกับการปรับตัวและการเตรียมการของนักศึกษามหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนประกอบด้วย 6 ด้านๆ ละ 5 ข้อ จำนวนข้อคำถามทั้งหมด 30 ข้อ

ส่วนการหาคุณภาพของเครื่องมือใช้วิธี IOC (Index Item-Objective Congruence) โดยขอความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.80-1.00 และนำเครื่องมือที่ผ่านผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น จำนวน 30 คนได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98

ขั้นตอนที่ 3 ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามจากขั้นตอนที่ 2 มาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและผลิตให้เพียงพอกับจำนวนกลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยขอความอนุเคราะห์จากคณบดีทุกคณะเพื่อเก็บข้อมูลให้ได้ครบ

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ เพื่อหาคำตอบเกี่ยวกับการปรับตัวและเตรียมการของนักศึกษาในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน รวมถึงการเปรียบเทียบเพื่อตอบสมมติฐาน และข้อเสนอแนะจากคำถามแบบปลายเปิด ดังนั้น จึงใช้สถิติ ทั้งความถี่ อัตราส่วนร้อยละ (%) รวมถึงค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบสมมติฐานด้วย t-test (Independent) และ F-test (One-Way ANOVA)

ขั้นตอนที่ 5 การเขียนรายงานการวิจัย ผู้วิจัยจะรวบรวมเอกสารทั้งปวงที่เกี่ยวข้อง เพื่อเขียนรายงานการวิจัย (Report) ตามรูปแบบของมหาวิทยาลัย

ขั้นตอนที่ 6 การทำประชาพิจารณ์ (Public Hearing) ผู้วิจัยจะทำประชาพิจารณ์ เพื่อเสนอผลการศึกษาค้นคว้าและข้อเสนอแนะต่อประชาคมขามมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อขอรับฟังข้อเสนอแนะและการจัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ต่อไป

6. ผลการวิจัย

6.1 การปรับตัวและเตรียมการของนักศึกษามหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนโดยรวมมีการปรับตัวและเตรียมการอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีการปรับตัวและเตรียมการสูงสุด ได้แก่ ด้านการเตรียมด้านลักษณะนิสัย รองลงมาคือ ด้านการเตรียมตนเองด้านการเรียนรู้ ด้านการรู้จักตนเอง ด้านการเตรียมตนเองด้านแนวคิดและทัศนคติ ด้านติดตามข้อมูลข่าวสารความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุดคือ ด้านการสร้างโอกาสในการเพิ่มพูนสมรรถนะในตน

6.2 ผลการเปรียบเทียบการปรับตัวและเตรียมการของนักศึกษา พบว่า 1) นักศึกษาระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษามีการปรับตัวและเตรียมการแตกต่างกันในด้านการรู้จักตนเองส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกับนักศึกษาเพศชายเพศหญิง ซึ่งมีการปรับตัวและเตรียมการไม่แตกต่างกัน 2) นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเอก หลักสูตรปริญญาโทและ ป.บัณฑิต (วิชาชีพครู) มีการปรับตัวและเตรียมตนเองด้านแนวคิดและทัศนคติ และด้านการรู้จักตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

6.3 ข้อเสนอแนะของนักศึกษามหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือในการปรับตัวและเตรียมการในการเข้าร่วมประชาคมอาเซียนมีดังนี้ 1) มหาวิทยาลัยควรส่งเสริมสนับสนุนอาจารย์สอนหรือคอยแนะนำนักศึกษาในองค์ประกอบในด้านลักษณะนิสัยและด้านการเรียนรู้ให้กับนักศึกษาให้ดียิ่งขึ้นไปอีก 2) มหาวิทยาลัยควรส่งเสริมอาจารย์กระตุ้นให้นักศึกษาได้เตรียมความพร้อมที่จะเข้าไปหาทำงานในประเทศอาเซียนเพิ่มมากขึ้น 3) มหาวิทยาลัยควรเปิดหลักสูตรระยะสั้นเพิ่มเติม สอนภาษาของกลุ่มประชาคมอาเซียนให้กับนักศึกษา 4) อาจารย์ในมหาวิทยาลัยควรเพิ่มเติมความรู้แก่นักศึกษาให้มีความรู้ เข้าใจในประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมของกลุ่มสมาชิกเพื่อนบ้านและได้เรียนรู้สังคมอาเซียน 5) มหาวิทยาลัยควรจัดหาตลาดแรงงานในประเทศสมาชิกอาเซียนให้แก่ศึกษา โดยจัดหาข่าวสารต่าง ๆ มาติดบอร์ดแนะนำนักศึกษาเป็นประจำ 6) มหาวิทยาลัยควรทำ MOU สร้างเครือข่ายกับมหาวิทยาลัยเพื่อนบ้าน เพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้มีโอกาสเข้าไปศึกษาในประเทศสมาชิกอาเซียนได้ง่ายขึ้น และ 7) มหาวิทยาลัยควรเปิดศูนย์ภาษาอาเซียน (ASEAN Languages Center) เพื่อให้นักศึกษาได้ใช้หรือพัฒนาตนเองตลอดเวลา

7. อภิปรายผลการวิจัย

7.1 นักศึกษามหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีการปรับตัวและเตรียมการในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยเรียงลำดับจากด้านที่มีการปรับตัวและเตรียมการสูงสุด

ได้แก่ ด้านลักษณะนิสัย การเตรียมตนเองด้านการเรียนรู้ การรู้จักตนเอง การเตรียมตนเองด้านแนวคิดและทัศนคติ ด้านติดตามข้อมูลข่าวสารความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน และด้านการสร้างโอกาสในการเพิ่มพูนสมรรถนะในตนเอง เหตุผลก็คือ ด้านลักษณะนิสัย เป็นประเด็นสำคัญในการเข้าร่วมประชาคมอาเซียนซึ่งมีความจำเป็นต้องให้เกียรติและเคารพผู้อื่น ชาติสมาชิกอื่นที่ต่างวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังต้องพัฒนาตนเองทางวิชาการ และวิชาชีพจึงจะอยู่รอดได้ ดังนั้น การเตรียมความพร้อมเพื่อไม่ให้เสียโอกาสในการทำงานจึงเป็นสิ่งจำเป็น รวมถึงการมีวินัยในการทำงานพัฒนาตนเองอยู่เสมอจึงจะทำงานร่วมกับผู้อื่นที่ต่างเชื้อชาติต่างวัฒนธรรมได้อย่างมีความสุข ส่วนประเด็นการเตรียมความพร้อมด้านอื่นๆ ที่ลดหลั่นลงไป อาทิ การเตรียมตนเองด้านการเรียนรู้ การรู้จักตนเอง การเตรียมตนเองด้านทัศนคติ ด้านติดตามข้อมูลข่าวสารความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ก็เป็นความจำเป็นเพราะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการปรับตัวเข้ากับสังคมใหม่ หรือการแสวงหาความรู้และประสบการณ์เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับตนเองก็ล้วนเป็นสิ่งจำเป็นการปรับทัศนคติในการเรียนรู้ก็เป็นสิ่งจำเป็นรวมถึงการติดตามข้อมูลข่าวสารความเคลื่อนไหวเพื่อต่าง ๆ ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนเพื่อเตรียมความพร้อมเพื่อแก้ไขปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น

ส่วนในด้านการสร้างโอกาสในการเพิ่มพูนสมรรถนะในตนเองซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดนั้น เป็นประเด็นที่สะท้อนให้เห็นสมรรถนะของนักศึกษาในปัจจุบัน และอยากที่จะศึกษาเพื่อเตรียมพร้อมเตรียมตัวได้ด้วยตนเอง อาทิ การสร้างทักษะและประสบการณ์ในการสื่อสารด้านภาษาอื่นที่นอกเหนือจากภาษาไทย ในกลุ่มประชาคมอาเซียน เช่น ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น ภาษาเกาหลี เป็นต้น และแม้แต่ภาษาในกลุ่มประชาคมอาเซียนนักศึกษายังต้องเตรียมตัวอยู่อีกมากจึงจะเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้อย่างมีคุณภาพ อีกทั้งยังไม่มีทักษะ ประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับสมาชิกประชาคมอื่น ที่นอกเหนือจากความรู้และประสบการณ์ในด้านการเตรียมตนเอง และแม้กระทั่งภาษาอังกฤษที่นักศึกษามีทักษะและมีโอกาสก็ยังมีเตรียมตัวและเตรียมการอยู่ในระดับที่ต้องปรับปรุงและพัฒนา แต่อย่างไรก็ตามความสามารถด้านการสื่อสารเทคโนโลยีและสารสนเทศก็อยู่ในภาวะที่น่าพอใจ นักศึกษามีการปรับตัวเตรียมการสูงกว่าประเด็นอื่น

ด้วยเหตุผลข้างต้นสอดคล้องกับงานวิจัยของพงษ์ศักดิ์ ศรีวรกุล (2557, หน้า 139) ที่ศึกษาเรื่อง การพัฒนาภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือในมุมมองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษารองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ปี 2558 ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือในมุมมองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ส่งผลให้เกิดภาพลักษณ์อันพึงประสงค์ทั้ง 5 ยุทธศาสตร์ที่เน้นการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

7.2 ผลการเปรียบเทียบการปรับตัวและเตรียมความพร้อมของนักศึกษาเพศชาย และเพศหญิง ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน พบว่า โดยรวมมีระดับการปรับตัวและเตรียมการเท่า ๆ กัน (ชาย \bar{x} = 3.75, หญิง \bar{x} = 3.74) แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีนักศึกษาเพศชายมีการปรับตัวและเตรียมการสูงกว่าเพศหญิงในด้าน 1) การสร้างโอกาสในการเพิ่มพูนสมรรถนะในตน 2) การเตรียมตนเองด้านแนวคิดและทัศนคติ และ 3) การติดตามข้อมูลข่าวสารความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ส่วนนักศึกษาเพศหญิงมีการปรับตัวและเตรียมการมากกว่าเพศชายในด้านการเตรียมการด้านลักษณะนิสัยและการเตรียมตนเองด้านการเรียนรู้ ส่วนประเด็นการรู้จักตนเองนักศึกษาทั้งสองเพศ มีการปรับตัวและเตรียมการพอๆ กัน

แต่อย่างไรก็ตามเมื่อนำข้อมูลการปรับตัวและเตรียมการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของนักศึกษาทั้งสองเพศมาพิจารณาเปรียบเทียบกันโดยวิธีทางสถิติ พบว่า ไม่แตกต่างกันโดยรวมและรายด้าน เหตุผลอาจเป็นไปได้ว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือแม้จะมีเพศแตกต่างกัน แต่ก็ยังเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยเดียวกัน อยู่ในสังคมเดียวกัน ประเทศเดียวกัน ศาสนา ภาษาที่ใช้ แม้กระทั่งโอกาสทางการเรียนรู้อย่างซัดซัดหรือประสบการณ์ในต่างประเทศ หลักสูตรต่าง ๆ ที่มหาวิทยาลัยจัดให้มีก็ไม่ได้บอกหรือจำเพาะสำหรับนักศึกษาเพศใด เพศหนึ่ง ซึ่งเรื่องนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของพงษ์ศักดิ์ ศรีวรกุล (2557, หน้า 145) ในประเด็น การพัฒนาภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย นักศึกษาเพศชายและเพศหญิง ต่างเห็นตรงกันว่า ยุทธศาสตร์ที่มหาวิทยาลัยพัฒนาอยู่ในระดับดีมากทุกกลุ่ม

7.3 ผลการเปรียบเทียบการปรับตัวและการเตรียมความพร้อมของนักศึกษามหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมนักศึกษาระดับปริญญาตรีมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากกว่านักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา (\bar{x} = 4.00, และ \bar{x} = 3.75 ตามลำดับ) และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านก็พบว่า การปรับตัวและการเตรียมการของนักศึกษาระดับปริญญาตรีสูงกว่าระดับบัณฑิตศึกษาในทุกด้านเช่นเดียวกัน แต่เมื่อนำค่าเฉลี่ยมาเปรียบเทียบในทางสถิติ พบว่า การปรับตัวและการเตรียมการของนักศึกษาทั้งสองระดับ ไม่แตกต่างกัน

เหตุผลที่มีการปรับตัวและเตรียมการของนักศึกษาระดับปริญญาตรีอยู่ในระดับที่มากกว่าและเห็นได้ชัดเจนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามีความจำเป็นต้องเตรียมตัวด้านลักษณะนิสัย คือต้องกระตือรือร้นทั้งทางด้านวิชาการและวิชาชีพเช่นนั้นจะเสียโอกาสในการทำงานทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงด้านแนวคิดและทัศนคติที่มีความจำเป็นต้องเสาะหาความเป็นตัวของตัวเอง ซึ่งแตกต่างจากนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่ค่อนข้างมีความแตกต่างกันทั้งระดับสังคมเศรษฐกิจ ดังนั้น ในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการปรับตัว และเตรียมการไม่ว่าเป็นด้านใดก็ตามเห็นได้ชัดเจนว่านักศึกษาระดับปริญญาตรีซึ่งเป็นผู้ที่ยัง “ไม่อยู่ตัว” หรือ “ลงตัว” เกี่ยวกับการงานอาชีพ จึงมีความตื่นตัว ปรับตัว เตรียมการมากกว่าระดับบัณฑิตศึกษาซึ่งค่อนข้างมีความ “อยู่ตัว” แล้วเกี่ยวกับการทำงานหรือพื้นฐานอาชีพ แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบลึกลงไปอีกก็พบว่า การปรับตัวและเตรียมการของนักศึกษาทั้งสองระดับมีประเด็นต่าง ๆ ไม่ต่างกัน

7.4 ผลการเปรียบเทียบการปรับตัวและเตรียมความพร้อมของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่เรียนต่างหลักสูตร คือหลักสูตรระดับปริญญาเอก ระดับปริญญาโท ระดับ ป.บัณฑิต (วิชาชีพครู) พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาโท ซึ่งประกอบด้วย หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต หลักสูตร รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มีการปรับตัวและการเตรียมการอยู่ในระดับที่มากกว่านักศึกษาระดับปริญญาตรีอื่น ๆ เมื่อเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยการปรับตัวและการเตรียมการหลักสูตรระดับปริญญาโท หลักสูตรระดับ ป.บัณฑิต (วิชาชีพครู) และหลักสูตรปริญญาเอก แต่ทั้งสามหลักสูตรต่างก็มีค่าเฉลี่ยของการปรับตัวและเตรียมการอยู่ในระดับมาก อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาวิเคราะห์เปรียบเทียบโดยใช้สถิติ F – test (One – way ANOVA) พบว่า 1) โดยภาพรวมการปรับตัวและการเตรียมการไม่ต่างกัน ($P > 0.05$) แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การปรับตัวและการเตรียมการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($P < 0.05$) ในด้านการรู้จักตนเอง และด้านการเตรียมตนเองด้านแนวคิดและทัศนคติ

เหตุผลที่เป็นเช่นนี้เพราะอาจมาจากการตระหนักในความจำเป็นที่ประเทศไทยมีความจำเป็นต้องเข้าร่วมประชาคมอาเซียนในปี 2558 นี้ ดังนั้น นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาไม่ว่าจะศึกษาอยู่ในหลักสูตรใดก็ตามจำเป็นต้องปรับตัวและเตรียมการในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านลักษณะนิสัยส่วนบุคคล การสร้างสมรรถนะในตน การติดตามความเคลื่อนไหวของประชาคมอาเซียนร่วมกับผู้อื่นได้

ประเด็นดังกล่าวข้างต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของพงษ์ศักดิ์ ศรีวรกุล (2557, หน้า 139-140) ที่พบว่า ทักษะคิดของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไม่ว่าจะหลักสูตร ป.บัณฑิต หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ต่างก็มีทัศนคติต่อการพัฒนาภาพลักษณ์มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อยู่ในระดับมาก ส่วนในประเด็นที่ด้านการรู้จักตนเอง และการเตรียมตนเองด้านแนวคิดและทัศนคติ การปรับตัวและการเตรียมการของนักศึกษาทั้งสามหลักสูตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งสองกรณี เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญเฉพาะในด้านการรู้จักตนเอง โดยที่นักศึกษาระดับปริญญาโทมีระดับการปรับตัวและการเตรียมการอยู่ในระดับที่มากกว่านักศึกษาระดับปริญญาเอกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนรายคู่อื่น ๆ ด้านการเตรียมตนเองด้านแนวคิดและทัศนคติ การปรับตัวและการเตรียมการไม่แตกต่างกัน กรณีการค้นพบข้างต้นสอดคล้องกับงานวิจัยของพงษ์ศักดิ์ ศรีวรกุล (2557, หน้า139) ที่พบว่า ทักษะคิดของนักศึกษามหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีต่อภาพลักษณ์ของการพัฒนาภาพลักษณ์มีลักษณะกระจาย แม้จะจัดอยู่ในระดับดีมาก

8. ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยการปรับตัวและการเตรียมการของนักศึกษามหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน ปี 2558 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

8.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

8.1.1 มหาวิทยาลัยควรส่งเสริมสนับสนุนให้อาจารย์ได้สอนและคอยแนะนำนักศึกษาในองค์ประกอบด้านลักษณะนิสัย และด้านการเรียนรู้ให้กับนักศึกษาให้ดียิ่งขึ้นไปอีก

8.1.2 มหาวิทยาลัยควรควนส่งเสริมให้อาจารย์กระตุ้นนักศึกษาได้เตรียมความพร้อมที่จะเข้าไปทำงานในประเทศอาเซียนเพิ่มมากขึ้น

8.1.3 มหาวิทยาลัยควรเปิดหลักสูตรระยะสั้นเพิ่มเติมสอนภาษาของกลุ่มประชาคมอาเซียนให้กับนักศึกษา

8.1.4 อาจารย์ในมหาวิทยาลัยควรเพิ่มเติมความรู้ให้แก่นักศึกษาให้มีความรู้และความเข้าใจในประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของกลุ่มสมาชิกเพื่อนบ้านและได้เรียนรู้สังคมอาเซียน

8.1.5 มหาวิทยาลัยควรจัดหาตลาดแรงงานในประเทศสมาชิกอาเซียนให้แก่นักศึกษาโดยจัดหาข่าวสารต่าง ๆ มาติดบอร์ดแนะนำนักศึกษาเป็นประจำ

8.1.6 มหาวิทยาลัยควรทำ MOU สร้างเครือข่ายกับมหาวิทยาลัยเพื่อนบ้านเพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้มีโอกาสเข้าไปศึกษาในประเทศสมาชิกอาเซียนได้ง่ายขึ้น

8.1.7 มหาวิทยาลัยควรเปิดศูนย์ภาษาอาเซียน (ASEAN Languages Center) เพื่อให้ นักศึกษาได้ใช้เพื่อพัฒนาตนเองตลอดเวลา

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.2.1 ควรศึกษาเพื่อหาแนวทางการปรับตัวและเตรียมการของนักศึกษามหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนในด้านที่ได้อยู่แล้วให้คงอยู่อย่างยั่งยืน อาทิ ด้านการเตรียมการด้านลักษณะนิสัย ด้านการเตรียมตนเองด้านการเรียนรู้ ด้านการเตรียมตนเองด้านแนวคิด และทัศนคติ

8.2.2 ควรศึกษาวิจัยเพื่อหาแนวทางพัฒนาการปรับตัวและเตรียมการของนักศึกษามหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน ในด้านการสร้างโอกาสในการเพิ่มพูนสมรรถนะในตน เพราะด้านนี้ได้ค่าเฉลี่ยต่ำสุดทั้งระดับปริญญาตรีและระดับบัณฑิตศึกษา

8.2.3 ควรศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการของนักศึกษาในการใช้ภาษาสื่อสารหรือวัฒนธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ทำงานเพื่อให้สามารถทำงานได้ในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนและเป็นการเพิ่มพูนสมรรถนะในตนเองต่อไป

9. เอกสารอ้างอิง

กรมอาเซียน. กระทรวงการต่างประเทศ. (2552). **กฎบัตรอาเซียน**. กรุงเทพฯ : กรมอาเซียน.

ทิพยา กิจวิจารณ์. (2552). **กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง**. ขอนแก่นการพิมพ์ : ขอนแก่น.

วันทนา มาเตียง . (2549). **การประเมินการเรียนการสอนหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต และหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการสอนของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวรปีการศึกษา 2548**. พิษณุโลก : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.

พงษ์ศักดิ์ ศรีวรกุล. (2557). การพัฒนาภาพลักษณ์มหาวิทยาลัย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือในมุมมองของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา รองรับการเข้าสู่ประชาคม ASEAN ปี 2558 (2015). **วารสารวิชาการและวิจัยมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. 6(1) (มกราคม-เมษายน 2557), 139-147.

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. (2557). **คู่มือให้นักศึกษามหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. ขอนแก่นการพิมพ์ : ขอนแก่น.